

Eberle ima smisla i za humor. U nekim je pjesmama ponešto ironije na naše suvremene prilike, kao u pjesmi *Laus stultitiae*. Antički kolorit nije tako uvjerljiv u pjesmi *Thrasyllus*, premda je ona metrički dobra, a i ritmički.

Pjesnikov je rječnik bogat. Upravo to bogatstvo lirskog rječnika, udruženo s lirskom jednostavnošću, čini Eberlove pjesme suvremenim i one pružaju dokaz da još živi smisao za ljepote latinskog jezika, a preko toga smisla i neugasiva čovjekova čežnja da sačuva ono, što je najvrednije u antičkom humanizmu.

T. Smerdel, Zagreb.

## GRČKO-HRVATSKOSRPSKI RJEČNIK\*)

Ovaj rječnik, koji su na osnovu Žepić-Krključeva rječnika priredili *dr. Niko Majnarić* i *Oton Gorski*, predstavlja veliki dobitak ne samo za naše klasične gimnazije nego i studente klasične filologije, kao i za sve one koji žele ući u ljepote glavnih grčkih klasičkih pisaca.

Oprema je rječnika u tehničkom pogledu na visini, papir dobar, čitanje pojedinih riječi razgovjetno, a format samoga rječnika vrlo praktičan za razliku od spomenutog Žepić-Krključeva iz g. 1903. i Senčeva *Grčko-hrvatskog rječnika za škole prema Benseler—Kaegijevu izdanju iz 1910.*

Sastavljači ovoga rječnika podijelili su između sebe obradu rječničkog gradiva. Tako je O. Gorski obradio riječi od *A* do zaključno riječi κλονέω, dok je drugi dio rječnika, do kraja alfabeta obradio *dr. Majnarić*. Obojica su, što se opaža u obradi samoga rječnika, pregledali i iscrpili veliku građu iz predašnjih, dopunili je, proširili i proveli značajne promjene u ovom novom izdanju. Sve su te d opune stvarne i formalne, a njih će uočiti svaki čitalac grčkih klasika, kad bude posizao za rječnikom, pa je zato doista skroman podnaslov, što su ga priređivači rječnika postavili, kad su naveli, da su rječnik priredili na osnovu Žepić—Krključeva rječnika.

U *Predgovoru* sastavljači rječnika navode najvažniju izabranu i najnoviju literaturu o rječnicima grčkog jezika, koje su priredili izdavači u Njemačkoj, Francuskoj, Engleskoj i Italiji. Sastavljači su, što se vidi u samoj leksičkoj obradi, zgleдали i u Stephanusov *Thesaurus linguae Graecae*.

Kad se uzmu u obzir svi ovi kriteriji, koje nam priređivači navode u svom *Predgovoru*, onda se i samo kritičko ocjenjivanje ovoga rječnika mora kretati u sferi, što je određuje namjena njihova djela. Glavne dopune, koje su priređivači rječnika uveli u svoje djelo, temelje se na *Nastavnom planu* i programu klasičnih gimnazija, i to onih odlomaka, koji su ušli u Antologije, propisane i izdane za spomenute gimnazije. Odlomci, što su za sastavljače ovoga rječnika predstavljali novu leksičku građu, uzeti su iz Platonove *Države*, Aristotelove *Poetike*, predsokratika i lirika — od ovih u skućenom obujmu — zatim iz Eshilovih i Euripidovih tragedija te Sofoklovih *Sljednika*. Onda su još sastavljači crpili gradivo iz odabranih dijelova Aristotelova *Atenskog ustava*. Dobro su učinili, što su u svoj rječnik unijeli velik broj riječi, koje u bilo kojem obliku i danas žive u modernim jezicima. Na taj se način leksički registar uvelike povećao prema onomu iz dosadašnjih rječnika grčko-hrvatskosrpskoga jezika. Drugo je pitanje, da li su sastavljači spomenutih antologija modernijim kriterijem prišli sređivanju materijala za te antologije i tako u neku ruku ograničili leksički zahtav priređivačima ovoga rječnika.

Prema djelu, t. j. rječniku, kako je on obrađen i izdan, jasno je, da su se sastavljači trudili, da im obrađeno gradivo bude u određenom leksičkom skladu i unutarnjoj organskoj povezanosti. To nije bio slučaj s dosadašnjim rječnicima, u kojima su mnoge riječi bile donekle suvišno rasčlanjene, a s druge strane bilo je leksičkog gradiva, koje je samo usput obrađeno. Možda ta poteškoća i nastaje zbog dijalektoških razlika u samom grčkom jeziku, a onda i zbog njegova razvoja, koji se očito-

\*) *Grčko-hrvatskosrpski rječnik* priredili: *Oton Gorski* i *Niko Majnarić* na osnovu Žepić—Krključeva rječnika, Zagreb 1960., izdanje *Školske knjige*, poduzeće za izd. školskih knjiga i udžbenika — str. 621, cijena 2500 din.

vao u književnim djelima. Uz ovo pridolazi i namjena, koja je određena priređivaču grčko-srpskohrvatskog rječnika, t. j. on je uvijek morao biti skučen, jer je bio obavezan da sastavi ili priredi rječnik, koji mora odgovarati potrebama i zahtjevima učeničke lektire.

Koliko god je dobro da na nekom rječniku radi više suradnika, to je s druge strane nezgodno, ako svi nemaju jednaki kriterij, koji ih vodi u izboru leksičkog gradiva. U ovom slučaju sastavljači rječnika, o komu govorimo, nastojali su izbjeći uglavnom sve one poteškoće, koje bi im mogle smetati na putu njihova konačnog cilja, ali se ipak može reći da je drugi dio rječnika, onako kako je obrađen, bogatiji u pogledu tumačenja samih riječi i njihove metaforičke preobrazbe, zatim sažetih podataka, koji tumače historijsku ili mitološku stranu geneze pojedinih riječi. U prvom dijelu rječnika nema uvijek tumača za riječi u prenesenom smislu. Uzet ću kao tipičan primjer riječ: *καθαρσις*. Iako se na određenom mjestu ta riječ ne navodi izravno nego je sastavljač dodaje uz riječ *καθαρός*, ipak je mogao dodati, barem u zagradama, i upozoriti čitaoca rječnika na Aristotelovu *Poetiku*. Takvih riječi ima više. Dotle, u drugom dijelu ipak je sastavljač dodao uz riječ *μυητικός* sc. *τέχνη* umjetnost nasljedovanja, *likovna umjetnost*. Takvih disparatnih tumačenja ima povise u obradi samog rječnika. Zato možemo reći da je drugi dio rječnika više u suglasju s načelima moderne leksikografije. Za ovo je dovoljno navesti obradu slova *μ* i *π*. Obrada slova *E* u prvom dijelu rječnika, dobra je i na neki način odskače nad onom u prvom dijelu. Sastavljač je drugoga dijela rječnika upozorio čitaoca na osebujno leksičko bogatstvo izražaja kako grčkih tako i naših riječi. U tomu je upravo prava vrijednost drugoga dijela rječnika.

Nadalje, listajući po rječniku, opazio sam da nije potpun registar vlastitih imena, koja se često susreću pri čitanju klasika, iako ima takvih imena, koja nisu uvijek tako potrebna. Možda su autori mislili, da je to nepotrebno, jer bi opteretilo rječničku građu. Taj bi kriterij bio svakako opravdan i on se može prihvatiti. Ipak, onda, kad su navodili neka imena, bilo povijesna ili mitološka, trebalo je uvijek dati i transkripciju na našem jeziku. Uzimam opet jedan primjer. Kod riječi *ἕως* sva su tumačenja dobra, ali nije ni tu kao ni pod *Ἥως* riječ navedena, kako bi se morala čitati, t. j. *Eoja*, jer, kad bismo je transkribirali kao *Eos*, ne znam, kako bismo je mogli sklanjati. Netko bi mogao reći, da to daci mogu eventualno naći u *Pravopisu srpskohrvatskog jezika*, ali bi bilo bolje, kad bi to odmah našli u rječniku, koji upotrebljavaju.

Prema dosadašnjim rječnicima grčko-srpskohrvatskim, ovaj je u obradi i opremi onakav, kakva smo i trebali. Druga će izdanja popuniti ono, što se sada propustilo ili će opravdati metodu propuštanja. Dobro bi bilo, da je na kraju rječnika dodan kratak alfabetski pregled grčkih nepravilnih glagola, zatim sam grčki alfabet, jer to služi onima koji nisu dobri poznavaoči grčkog jezika. Možda bi inače trebalo odvojiti lična, geografska i druga imena od leksičkog gradiva i dodati ih kao posebni dio rječnika, ali isto alfabetski. Savjesno je i dobro, što su priređivači na kraju svoga rječnika dodali *Popravke*. Da osim tih *e r r a t a* ima i drugih, što oni i navode u napomeni, nitko se živ ne može čuditi, kad je samo tiskanje zbog tehničkih razloga, grčka slova i drugo, — uvelike otežavalo rad sastavljača.

Već sam na početku svoga skromnog prikaza istaknuo vrijednost ovoga dovršenog djela, pa, iako sam iznio neke zamjerke, držim, da je ono potpuno uspjele i da oba priređivača zaslužuju za taj svoj rad pohvalu.

T. Smerdel, Zagreb.

ERICH NEUMANN, *Die Große Mutter*. Rhein-Verlag Zürich 1956, 1—350, T. 185.

Ова опширна Нојманова студија о Великој Мајци не припада чистој историји религије. Метод којим је писана није историјски. То је пре слободан есеј где се аутор несметано креће кроз масу симбола везаних за појам Велике Мајке, ослобођен схематске периодизације културне прошлости и географске или етничке ограничености проблема. На тој основи изграђена је нова теорија о Великој Мајци, и то не као о једној прошлој, превазиђеној творевини, већ